

El futur sense Fidel

LA MORT DE CASTRO HA COINCIDIT
AMB L'ELECCIÓ DE TRUMP COM A
PRESIDENT DELS ESTATS UNITS.
AQUEST FET NO ESTAVA PREVIST EN
EL GUIÓ DISSENYAT PER OBAMA, I HO
COMPLICA TOT.

FERRAN
SÁEZ MATEU

En les anàlisis sobre la política cubana s'omet habitualment la qüestió generacional. Com en la immensa majoria de dictadures sorgides d'una revolució, la cubana no té un recanvi real i efectiu de lideratge. Això no és en absolut casual: la glorificació de la revolució –sigui quina sigui– implica també per força l'entronització d'una generació i, en conseqüència, la invisibilitat de les següents. Mort Fidel Castro, moltes coses poden variar substancialment, per descomptat, però aquesta és més complicada. A Cuba, i a tot arreu, qui es mou no surt a la foto. En aquest cas, però, ni tan sols val aquesta lògica: no sols no hi ha ningú que es mogui, sinó que tampoc no hi ha foto, ni càmera, ni rodet, ni res de res. Fa una dècada, i seguint la mateixa inèrcia que Corea del Nord, el règim cubà va obtenir per la solució monàrquica i va entregar les regnes a Raúl Castro. Això torpedina qualsevol temptativa de transició pacífica. La relació –podríem dir *estructural*– entre comunisme i monarquia, dit sigui de passada, resulta fascinant: pel mateix preu, mostra amb claredat què és el comunisme i què és la monarquia.

A Cuba fa més de 50 anys que la població només s'empassa històries sobre Sierra Maestra, el *Che*, Bahía Cochinos, Playa Girón, etc. Aquesta és l'única narrativa possible. Després de tot allò, sembla que no hagi passat res en mig segle: el moment fundacional ho acapara tot. Resulta, però, que sí que han passat coses. La generació que ara té 50 anys –la meua– no ha vist res més que castrisme. Tard o d'hora ha d'acabar assumint el poder: suposo que ningú no s'espera que l'ancià Raúl Castro sigui el continuador de la tasca del seu germà pels segles dels segles. Descartada aquesta absurda possibilitat, cal preguntar-se doncs com

és i com pensa la generació educada en el *socialisme caribeny*, que té poc a veure amb el que es va practicar als països eslaus fins al 1989 o amb el que encara és vigent a la Xina.

Fa una dècada, les coses podrien haver rotat ben bé d'una altra manera. Si rellegim avui les declaracions dels que aleshores eren els ministres joves del règim –molt especialment del de Relacions Exteriors, Felipe Pérez Roque– ens podríem endur una falsa impressió. L'ementat Pérez Roque, per exemple, defensava l'ortodòxia castrista; però ho feia en un to que ja no era identificable amb el de l'èpica guerrillera de la generació anterior. Un paral·lelisme amb la Transició espanyola: Suárez i Arias Navarro eren homes del règim franquista, però fins i tot en aquell moment es veia clar

que ja pertanyien a esferes mentals diferents, per no dir antagòniques. Serà, doncs, el mateix règim castrista qui acabarà fent emanar –lentament i d'una manera controlada– els seus propis anticossos? Fa una dècada això era possible. Avui no. Les coses han canviat radicalment, inclòs el relleu de Trump, que no estava previst en aquest guió. Quan Fidel va dimitir fa deu anys, l'oposició interna (Menoyo) i l'externa (Mas) tenien ben poques coses en comú. El primer era un home vell i malalt d'ideologia socialdemòcrata, mentre que el segon era un jove de Miami situable en l'ala ultradretana del Partit Republicà nord-americà. Es tractava de dos elements que feien de molt mal barrejar (i que, a més, tenien interessos contraposats). Fidel hauria pogut aprofitar intel·ligentment aquesta circumstància, però va decidir col·locar el seu germà Raúl. És plausible, doncs, que el castrisme sigui liquidat pacíficament des del mateix castrisme, i per part de la generació que no ha conegut altra cosa que aquest règim. Liderar aquesta voladura controlada no serà gaire fàcil.

L'arribada –i alhora molt calculada– aproximació que va auspiciar Obama podria haver canviat les coses. El temps que va fer el papa Francesc anava en la mateixa línia: oferir una sortida digna i sense violència a un règim moribund. La irrupció de Trump ho canvia tot. Els cubans no l'han votat pas en clau hispana, òbviament, sinó en clau anticastrista. Des d'una perspectiva numèrica, no es tracta de cap anècdota, sobretot a Florida. De transicions, aquesta gent no en vol saber res. El que volen és que se'ls torni el que la revolució els va expropriar fa més de mig segle. Malament rai, doncs.

Escriptor i professor a la URL